

**AMENAJAREA TURISTICĂ
ȘI
DEZVOLTAREA URBANĂ**

ANDREEA-MIHAELA BĂLTĂREȚU

**AMENAJAREA TURISTICĂ
ȘI
DEZVOLTAREA URBANĂ**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

Coperta: Angelica Mălăescu

Copyright © 2010
Editura Universitară
Director: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33,
Sector 1 , București
Tel./Fax: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (C.N.C.S.I.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BĂLTĂREȚU, ANDREEA

Amenajarea turistică și dezvoltarea urbană / Andreea
Mihaela Băltărețu. - București : Editura Universitară, 2010

Bibliogr.

ISBN 978-973-749-856-4

711.52:796.5(498)

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Universitare

Distribuție: tel/fax: (021) 315.32.47
(021) 319.67.27
comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-973-749-856-4

PREFAȚĂ

Gestionarea spațială a teritoriului se realizează prin intermediul amenajării teritoriului și urbanismului, domenii cu implicații majore asupra dezvoltării spațiale echilibrate, conservării patrimoniului, îmbunătățirea condițiilor de viață în localitățile urbane și rurale.

Amenajarea turistică a teritoriului este un domeniu particular, complex și coerent al procesului de amenajare a teritoriului în general. Durabilitatea oricărei acțiuni întreprinse în prezent atât la nivel macro cât și la nivel microeconomic este o cerință de mare actualitate a societății contemporane, deci și a procesului de amenajare.

Principiile directoare pentru dezvoltarea teritorială durabilă a continentului european țin cont, în sensul conceptului de dezvoltare durabilă, de nevoile tuturor locuitorilor regiunilor europene fără a compromite drepturile fundamentale ale generațiilor viitoare.

Prin respectarea principiilor de amenajare a teritoriului și urbanism se contribuie la creșterea economică durabilă și la crearea de locuri de muncă, precum și la dezvoltarea socială și ecologică în toate regiunile.

Lucrarea de față se adresează tuturor celor care studiază sau profesază direct sau indirect în turism și administrație publică. Este vorba de studenți, masteranzi, cadre didactice, cercetători, angajați ai diverselor firme de profil sau ai administrației publice locale sau centrale. Concret, segmentul de adresare este format din studenții de la cursurile de zi, frecvență redusă, programele de masterat și învățământ deschis la distanță din cadrul facultăților de profil în scopul însușirii aspectelor teoretice și practice specifice domeniului abordat. De asemenea, este un ghid util și pentru ceilalți studenți și masteranzi în activitatea de cercetare științifică, în cea de întocmire a lucrării de diplomă și disertație și de pregătire a examenului de licență și disertație.

Manualul abordează în conținutul său o gamă largă de probleme legate de particularitățile procesului de amenajare și ale urbanismului.

În ansamblul ei, lucrarea se constituie ca un suport didactic elaborat pe baza programelor analitice ale cursului și tematicii seminariilor de la disciplinele „Amenajarea turistică a teritoriului” și „Dezvoltare și planificare urbană”.

Autoarea

CUPRINS

PREFAȚĂ	5
CAPITOLUL 1. AMENAJAREA TERITORIULUI	11
1.1. Terminologie și definiții	11
1.2. Procesul de amenajare a teritoriului la nivel european	12
1.3. Amenajarea teritoriului în context național	15
CAPITOLUL 2. AMENAJAREA TURISTICĂ A TERITORIULUI	22
2.1. Elemente introductive	22
2.2. Formele și caracteristicile amenajărilor turistice	25
2.3. Metodologia amenajării turistice a teritoriului	27
2.4. Principiile de amenajare a zonelor turistice	36
CAPITOLUL 3. ORAȘELE ȘI SPAȚIUL AMENAJAT	40
3.1. Geneza orașelor	40
3.2. Etimologie, definiții, componente	43
3.3. Relația spațiu amenajat-oraș	44
3.3.1. Tipologia orașelor și modul lor de evoluție	46
3.3.2. Rețeaua națională de localități	60
3.3.3. Problema spațiului în dezvoltarea urbană. Dezvoltarea durabilă a orașelor	63
3.4. Dezvoltarea metropolitană a României	66
CAPITOLUL 4. AMENAJAREA TURISTICĂ A ZONELOR DE LITORAL	72
4.1. Caracteristicile actuale ale turismului de litoral	73
4.2. Etapele amenajării zonelor de litoral la nivel internațional	74
4.2.1. Faza de pionierat	74
4.2.2. Debutul turismului de masă	74
4.2.3. Explozia contemporană	75
4.3. Amenajarea litoralului românesc	75
4.4. Programul „Blue Flag”	80
4.5. Criterii de autorizare a plajelor din România în scop turistic	85
4.6. Modalități de degradare și de protejare a litoralului	87
4.7. Modele de amenajare turistică a litoralului	88
CAPITOLUL 5. AMENAJAREA TURISTICĂ A ZONELOR BALNEARE	91
5.1. Tendințele turismului balnear la nivel național și internațional	92
5.2. Turismul de sănătate	93
5.3. Tipologia principalelor stațiuni balneare din România după profil. Aspecte pozitive și negative	97

5.4. Tipuri de clientelă a stațiunilor balneare și caracteristicile acesteia	99
5.5. Modele de amenajare turistică a zonelor balneare	100
CAPITOLUL 6. AMENAJAREA TURISTICĂ A ZONELOR MONTANE	103
6.1. Etapele de dezvoltare a turismului montan	103
6.1.1. Faza inițială	103
6.1.2. Faza de tranziție	104
6.1.3. Marea fază de dezvoltare	104
6.2. Politica zonelor montane	104
6.3. Protejarea mediului în zonele montane	105
6.4. Clasificarea stațiunilor de altitudine	105
6.5. Turismul montan în România	107
6.6. Caracteristicile clientelei stațiunilor montane	124
6.7. Modele de amenajare turistică a zonelor montane	124
CAPITOLUL 7. AMENAJAREA ARIILOR PROTEJATE	127
7.1. Considerații generale privind avantajele practicării turismului în ariile protejate	127
7.1.1. Efectele negative ale turismului asupra ariilor protejate și modalitățile de administrare	130
7.1.2. Crearea unui echilibru între efectele pozitive și cele negative	136
7.2. Definiții, clasificări și necesitatea înființării ariilor protejate	137
7.3. Domeniile de activitate cu influență asupra ariilor protejate	142
7.4. Ariile protejate la nivel mondial	147
7.5. Ariile protejate în România	151
7.6. Practicarea vânătorii sportive în interiorul ariilor protejate	160
7.7. Principii directe cu privire la oferta de programe de educație și interpretare a mediului dintr-o arie protejată	162
7.7.1. Tehnici utilizate	165
7.7.2. Organizarea unei expoziții	171
7.7.3. Amenajarea de itinerarii pentru amatorii de natură	173
CAPITOLUL 8. AMENAJAREA TURISTICĂ A ALTOR TIPURI DE ZONE	174
8.1. Amenajarea zonelor periurbane	174
8.2. Amenajarea peșterilor	177
CAPITOLUL 9. PROCESUL DE AMENAJARE A UNEI STAȚIUNI TURISTICE ÎN SCOPURI DURABILE	182
9.1. Caracteristicile stațiunii și planul de acțiune	183
9.2. Criterii de atestare a unei stațiuni turistice în România	185

CAPITOLUL 10. AMENAJAREA ÎN SCOPURI TURISTICE A UNEI ZONE	191
10.1. Planul proiectului	191
10.2. Studiu de caz: Amenajarea în scopuri turistice a zonei Complexului Turistic Sâmbăta	198
10.3. Studiu de caz: Amenajarea în scopuri turistice a Euro Parcului de pe autostrada București – Pitești	206
CAPITOLUL 11. PROBLEME ÎN DOMENIUL AMENAJĂRII TURISTICE	219
11.1. Determinarea capacității optime de primire a pârtiilor de schi	219
11.2. Capacitatea de încărcare turistică	222
11.3. Previziunea nevoilor de cazare	225
CAPITOLUL 12. DEZVOLTAREA LOCALĂ – DEZVOLTAREA URBANĂ- DEZVOLTAREA REGIONALĂ	227
12.1. Abordări teoretice ale dezvoltării locale	227
12.2. Specificitatea dezvoltării regionale în România	231
12.3. Urbanism și dezvoltare urbană	233
12.4. Participarea populației la activitățile de amenajare a teritoriului și de urbanism	235
12.5. Planificarea urbană și serviciile urbane	236
12.6. Agenda Locală 21	241
CAPITOLUL 13. SISTEMUL MANAGEMENTULUI MEDIULUI (SME) ȘI ISO 14001 PENTRU ORAȘE	248
13.1. Probleme de mediu cu care se confruntă orașele și soluții de remediere	248
13.2. Beneficii interne și externe ale SME	250
13.3. Limitări și priorități ale SME	253
13.4. Activități și resurse ale SME	253
CAPITOLUL 14. DOCUMENTAȚII DE URBANISM	255
14.1. Tipologia documentațiilor de urbanism	255
14.2. Certificatul de urbanism	257
14.3. Autorizarea executării lucrărilor de construcții	259
14.4. Inițierea și finanțarea activităților	261
14.5. Avizarea, aprobarea și urmărirea aplicării documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism	262
CAPITOLUL 15. AGENDA TERITORIALĂ A UNIUNII EUROPENE	264
15.1. Consolidarea coeziunii teritoriale	264
15.2. Priorități teritoriale pentru dezvoltarea Uniunii Europene	265
15.3. Dezvoltarea/planificarea spațială a României	268

CAPITOLUL 16. PROGRAM DE DEZVOLTARE, PROTEJARE ȘI PROMOVARE A ORAȘULUI „X”	273
16.1. Planul proiectului	273
16.2. Studiu de caz: Program de dezvoltare, protejare și promovare a orașului „Dorohoi”	274
CAPITOLUL 17. EXEMPLE DE SUBIECTE DE EXAMEN	335
17.1. Amenajarea turistică a teritoriului	335
17.2. Dezvoltare și planificare urbană	342
ANEXE	347
Anexa 1: Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul (actualizată)	347
Anexa 2: Ghidul eco-funcționarului public	367
Anexa 3: Ghidul eco-turistului	375
BIBLIOGRAFIE	381

CAPITOLUL 1. AMENAJAREA TERITORIULUI

Dezvoltarea economică și socială a determinat, odată cu trecerea timpului, identificarea și necesitatea rezolvării urgente a unor probleme legate de utilizarea spațiului. În prezent, suprafața teritoriului a devenit insuficientă și neîncăpătoare în raport cu ceea ce se dorește a se realiza de unde și apariția așa numitei **“crize a spațiului”**. Aceasta nu este una reală ci se datorează unei gospodării deficitare și unei utilizări anarhice a teritoriului. Astfel, au apărut și s-au cristalizat **“științele spațiale”** ce au drept obiect de activitate cunoașterea, înțelegerea și conducerea problemelor pe care le ridică utilizarea teritoriului. Specialiștii în domeniu apreciază că ele au o arie largă de cuprindere, situându-se la intersecția unor discipline consacrate precum geografia, economia, sociologia, arhitectura etc.. Din rândul acestora se detașează **“amenajarea teritoriului” care are drept obiect major de activitate organizarea științifică a spațiului**. În calitate de știință, disciplină și domeniu de activitate al teoriei economice, amenajarea teritoriului a apărut și s-a cristalizat după cel de-al doilea război mondial, fiind considerată o **știință nouă**. **Apariția** ei s-a datorat impactului pe care l-au avut asupra utilizării spațiului dezvoltarea urbană (creșterea numărului de orașe și a suprafeței acestora) și cea industrială (scoaterea din circuitul agricol a numeroase suprafețe de teren ce au fost destinate construirii unor întreprinderi industriale).

1.1. Terminologie și definiții

De-a lungul timpului, au fost utilizați diverși termeni pentru definirea aceluiași procese precum **amenajarea teritoriului, planificare regională, localizare, sistematizarea teritoriului** (utilizat în România până în anii '90). Deși nu se suprapun întru-totul, acești termeni și conținutul pe care îl acoperă definesc problematica utilizării raționale a spațiului și valorificarea resurselor regionale¹.

Sistematizarea poate fi privită ca un ansamblu de principii și activități vizând utilizarea rațională a terenului, valorificarea deplină a potențialului de resurse, realizarea unor condiții civilizate pentru membrii societății.

Termenul de sistematizare-folosit cu precădere în România-are un conținut similar cu²:

- amenajarea teritoriului (l'aménagement du territoire-utilizat de școala franceză);

¹ Minciu Rodica, *Amenajarea turistică a teritoriului*, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”, București, 2002, pag. 11

² Cândea Melinda, Bran Florina, Cimpoeru Irina, *Organizarea, amenajarea și dezvoltarea durabilă a spațiului geografic*, Editura Universitară, București, 2006, pag. 16

- planificarea teritorială (physical planning) și
- organizarea teritoriului sau spațiului (spatial organization), ultimii doi termeni folosiți de școala anglo-saxonă și americană.

Prin urmare, amenajarea teritoriului este un ansamblu de activități complexe, cu caracter global și interdisciplinar, având ca obiectiv general, organizarea fizică a spațiului, și are următoarele componente³:

- Conceperea strategiilor și politicilor specifice;
- Elaborarea studiilor de fundamentare a cercetărilor prealabile și culegerea datelor;
- Întocmirea planurilor de amenajare și a regulamentelor aferente și avizarea lor;
- Gestionarea teritoriului și localităților;
- Autorizarea realizării construcțiilor, elaborarea actelor normative;
- Controlul realizării amenajărilor umane.

1.2. Procesul de amenajare a teritoriului la nivel european

Carta Europeană a amenajării teritoriului adoptată în anul 1983, de CEMAT la Torremolinos – Spania, **definește amenajarea teritoriului** ca “*expresia spațială a politicilor economice, sociale, culturale și ecologice a tuturor societăților*” cu următoarele **obiective fundamentale**:

- dezvoltarea socio-economică echilibrată a regiunilor;
- ameliorarea calității vieții;
- gestionarea responsabilă a resurselor naturale;
- protecția mediului;
- utilizarea rațională a solului.

Scopul de bază al amenajării teritoriului îl constituie armonizarea la nivelul întregului teritoriu a politicilor economice, sociale, ecologice și culturale, stabilite la nivel național și local pentru asigurarea echilibrului în dezvoltarea diferitelor zone ale țării, urmărindu-se creșterea coeziunii și eficienței relațiilor economice și sociale dintre acestea. *Amenajarea teritoriului reprezintă, deci, expresia spațială a politicilor economice, sociale, culturale și ecologice ale societății.*

Activitatea de amenajare a teritoriului trebuie să fie:

- **globală**, urmărind coordonarea diferitelor politici sectoriale într-un ansamblu integrat;

³ Ionașcu S. Gheorghe, *Dezvoltare spațială durabilă și urbanism*, Editura Fundației România de Măine, București, 2004, pag. 38

- **funcțională**, trebuind să țină seama de cadrul natural și construit bazat pe valori de cultură și interese comune;
- **prospectivă**, trebuind să analizeze tendințele de dezvoltare pe termen lung a fenomenelor și intervențiilor economice, ecologice, sociale și culturale și să țină seama de acestea în aplicare;
- **democratică**, asigurând participarea populației și a reprezentanților ei politici la adoptarea deciziilor.

În ceea ce privește **procesul de amenajare a teritoriului la nivel european**, la începutul anilor '60, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei preocupată de concentrarea excesivă a disparităților regionale, declară în cadrul Rezoluției nr. 210/1961 faptul că *“este convinsă că dezvoltarea spațială armonioasă a activităților economice, sociale, culturale este irealizabilă fără o politică de amenajare a teritoriului”*⁴.

Prin Rezoluțiile nr. 525 și 526/1968 Adunarea Parlamentară propune Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei să angajeze o nouă formă de cooperare europeană în domeniul amenajării teritoriului și să instituie pentru aceasta o conferință europeană ministerială permanentă, însărcinată cu elaborarea noilor orientări politice de dezvoltare teritorială a continentului european și să asigure armonizarea politicilor naționale în domeniul amenajării teritoriului.

Prima Conferință Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) a avut loc în 1970 la Bonn – Germania. Din 1970, CEMAT s-a reunit în 12 sesiuni și a adoptat de-a lungul timpului, documente fundamentale pentru amenajarea teritoriului european. După 1991, România a participat constant la Sesiunile CEMAT prin reprezentanți ai ministerului responsabil cu amenajarea teritoriului.

Principalele documente europene în vigoare care sintetizează experiența privind amenajarea teritoriului și la care România își aliniază politicile sale sunt⁵:

- **Carta europeană a amenajării teritoriului** – document al Consiliului Europei, adoptat de cea de a 6-a Conferință Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT), care a avut loc la Torremolinos, Spania (mai 1983);
- **Schema de Dezvoltare a Spațiului Comunitar (SDEC)** – Dezvoltarea spațială echilibrată și durabilă a teritoriului Uniunii Europene - document al Uniunii Europene, adoptată la Consiliul Informal al Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului din țările Uniunii Europene – Potsdam, Germania (mai 1999);
- **Principii directoare pentru o dezvoltare teritorială durabilă a continentului european** – document al Consiliului Europei, adoptat la

⁴ <http://www.mie.ro>

⁵ Idem

Conferința Europeană a Miniștrilor Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) – Hanovra, Germania (septembrie 2000);

- **Agenda Teritorială Europeană** - document al Comisiei Europene (mai 2007)

În Carta Europeană a Amenajării Teritoriului, *amenajarea teritorial-spațială trebuie să fie democratică, cuprinzătoare, funcțională și orientată pe termen lung*⁶:

- ✚ **Democratică** – trebuie condusă într-un mod care să asigure participarea locuitorilor implicați și ai reprezentanților lor politici;
- ✚ **Cuprinzătoare** – trebuie să asigure coordonarea diferitelor politici sectoriale și să le integreze într-o abordare globală;
- ✚ **Funcțională** – trebuie să țină cont de conștiința regională bazată pe valori, cultură și interese comune care uneori depășesc hotarele administrative și teritoriale, ținând în același timp cont de înțelegerile instituționale;
- ✚ **Orientată pe termen lung** – trebuie să analizeze și să ia în considerare tendințele pe termen lung și evoluția fenomenelor și intervențiilor din domeniul social, cultural, ecologic și al mediului.

În prezent, provocările teritoriale majore la nivelul Uniunii Europene (UE) sunt următoarele⁷:

- efectele diversificate la nivel regional ale schimbărilor de climă pe teritoriul UE și al vecinilor săi, în special având în vedere dezvoltarea durabilă;
- creșterea prețurilor la energie, ineficiența energetică și diverse oportunități teritoriale pentru noi forme de furnizare a energiei;
- accelerarea integrării regiunilor, inclusiv a zonelor transfrontaliere, în competiția economică globală și, în același timp, creșterea interdependenței dintre statele și regiunile lumii;
- efectele extinderii UE asupra coeziunii economice, sociale și teritoriale, în special în ceea ce privește integrarea Europei de Est și a noilor state membre, în raport cu infrastructura de transport și energie;
- supraexploatarea resurselor ecologice și culturale și pierderea biodiversității, în special prin urbanizare accentuată, în timp ce zonele îndepărtate se confruntă cu depopularea;

⁶ *Carta Europeană a Amenajării Teritoriului*, Consiliul European, Torremolinos, Spania, 1983, pag. 12

⁷ *Agenda Teritorială a Uniunii Europene*, Reuniunea Informală a Miniștrilor Europeni responsabili cu Dezvoltarea Urbană și Coeziunea Teritorială, Leipzig, 24-25 mai 2007, pag. 3

– efectele teritoriale ale schimbărilor demografice (în special îmbătrânirea), ale migrației spre și dinspre Uniunea Europeană și ale migrației interne asupra pieței muncii, a furnizării de servicii publice de interes general și asupra pieței locuințelor, a dezvoltării structurii așezărilor umane și a modului în care oamenii locuiesc împreună în orașele și regiunile comunitare.

1.3. Amenajarea teritoriului în context național

În România, conceptul de amenajare a teritoriului este racordat la principalele documente europene din acest domeniu. Acesta se concretizează prin studii, planuri, programe și proiecte care armonizează la nivel teritorial politicile economice, sociale, ecologice și culturale în vederea asigurării dezvoltării durabile în profil spațial a diferitelor zone ale țării. Activitățile de amenajare teritoriului și de urbanism se desfășoară conform **Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul**, cu modificările ulterioare, care stabilește ca **obiective ale amenajării teritoriului:**

- dezvoltarea economică și socială echilibrată a regiunilor și zonelor, cu respectarea specificului acestora;
- îmbunătățirea calității vieții oamenilor și colectivităților umane;
- gestionarea responsabilă a resurselor naturale;
- protecția mediului;
- utilizarea rațională a teritoriului.

Conform **Legii 350/2001** activitatea de amenajare a teritoriului se exercită pe întreg teritoriul României pe baza principiului ierarhizării, coeziunii și integrării spațiale la nivel național, regional, județean, orașenesc și comunal, creând cadrul adecvat pentru dezvoltarea echilibrată și utilizarea rațională a teritoriului precum și gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului.

Activitatea în domeniu la nivel național este coordonată de către Guvern, care stabilește în raport cu conținutul Programului de Guvernare, programe prioritare, linii directoare și politici sectoriale.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (înființat prin HG nr. 1631/29.12.2009, Monitorul Oficial nr. 2/4.010.2010) este organul de specialitate al administrației publice centrale care realizează **politica guvernamentală în următoarele domenii de activitate:**

- Dezvoltare regională;
- Coeziune și dezvoltare teritorială;
- Cooperare transfrontalieră, transnațională și interregională;
- Amenajarea teritoriului;
- Urbanism și arhitectură;
- Locuire;

- Gestione și dezvoltare imobiliar-edilitară;
- Lucrări publice;
- Construcții;
- Turism.

În acest sens, **ministerul de resort îndeplinește următoarele funcții:**

- a. De planificare strategică;
- b. De reglementare și avizare;
- c. De reprezentare;
- d. De autoritate de stat în domeniile sale de activitate;
- e. De administrare;
- f. De implementare a programelor finanțate din fonduri comunitare, naționale, precum și din alte surse legal constituite;
- g. De promovare a destinațiilor turistice naționale;
- h. De monitorizare și control;
- i. De coordonare.

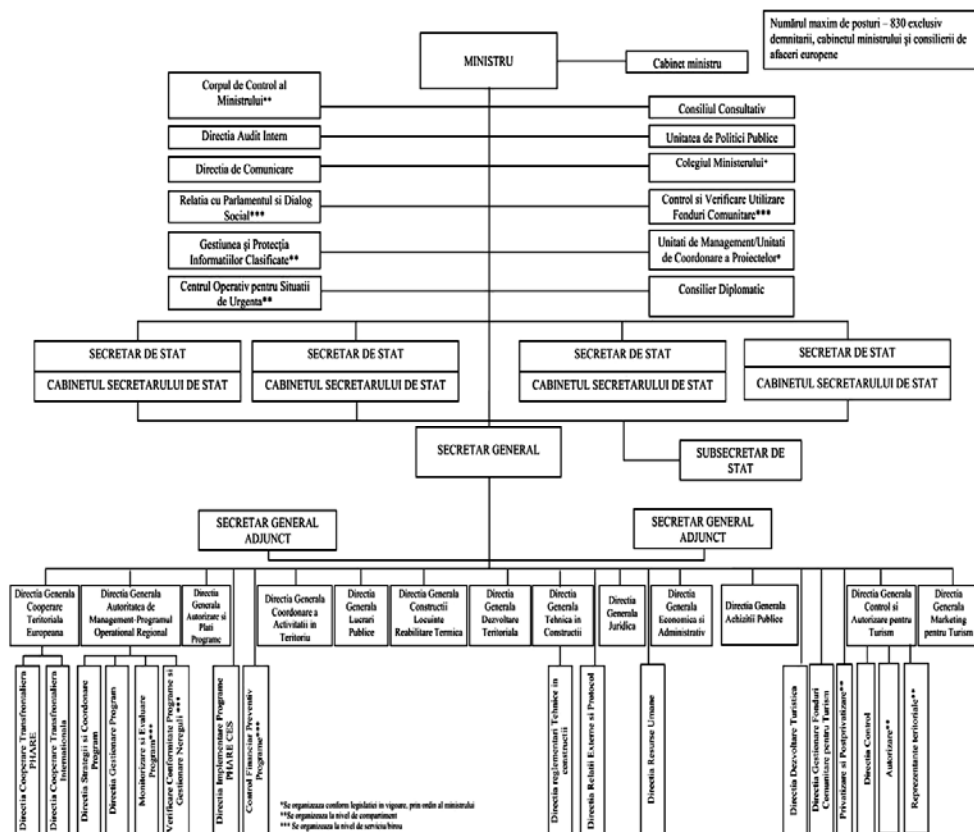

Figura nr. 1.1.: Organigrama Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului

În subordinea Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului funcționează Centrul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Construcțiilor la Acțiuni Seismice și Alunecări de Teren-CNRRS-București, care se finanțează din venituri proprii și din subvenții de la bugetul de stat, în condițiile legii.

În coordonarea Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului funcționează Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Construcții, Urbanism și Dezvoltare Teritorială Durabilă "URBAN-INCERC"-București și Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Turism-INCDDT-București.

De asemenea, există și două unități care funcționează sub autoritatea Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului și anume: Agenția Națională pentru Locuințe-ANL-București și Compania Națională de Investiții "C.N.I."-S.A.-București.

Așa cum reiese din organigramă, *cu atribuții în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului există Direcția Generală de Dezvoltare Teritorială cu următoarea structură:*

- ❖ Serviciul amenajarea teritoriului;
- ❖ Serviciul strategie și cooperare teritorială;
- ❖ Serviciul urbanism, dezvoltare locală și habitat;
- ❖ Serviciul coordonare programe gestiunea localităților și baze de date teritoriale;
- ❖ Compartimentul secretariatul comisiilor pentru efectuarea cercetării prealabile în vederea declarării utilității publice pentru lucrări de interes general.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului asigură elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național – PATN și a Planului de Amenajare a Teritoriului Regional – PATR – care fundamentează dezvoltarea regională.

În același context, ministerul în cauză înscrie printre **atribuțiile sale principale** și:

- asigură colaborarea cu ministerele, precum și cu celelalte organe ale administrației publice centrale, pentru fundamentarea, din punct de vedere al amenajării teritoriului și a programelor strategice sectoriale;
- asigură colaborarea cu consiliile pentru dezvoltare regională, consiliile județene și consiliile locale, precum și urmărirea modului în care se aplică programele guvernamentale și liniile directoare în domeniul amenajării teritoriului la nivel regional, județean și local;
- asigură avizarea documentațiilor de amenajare a teritoriului, potrivit competențelor stabilite prin lege.

Consiliul județean are următoarele atribuții în domeniul amenajării teritoriului⁸:

- ✚ coordonează activitatea de amenajare a teritoriului la nivel județean, conform legii și stabilește orientările generale privind amenajarea teritoriului, pe baza planurilor de amenajare a teritoriului;
- ✚ coordonează activitatea de amenajare a teritoriului la nivel județean, conform legii și stabilește orientările generale privind amenajarea teritoriului, pe baza planurilor de amenajare a teritoriului. În acest scop, consiliul județean coordonează activitatea consiliilor locale și le acordă asistență tehnică de specialitate;
- ✚ asigură preluarea prevederilor cuprinse în planurile de amenajare a teritoriului național, regional și zonal în cadrul documentațiilor de amenajare a teritoriului pentru teritoriile administrative ale localităților din județ;
- ✚ asigură elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean, a planurilor zonale de amenajare a teritoriului care sunt de interes județean și le aprobă conform prevederilor legii.

În domeniul amenajării teritoriului, Consiliul local (administrația publică locală) asigură respectarea prevederilor cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului aprobate. În îndeplinirea atribuțiilor sale în domeniul amenajării teritoriului, consiliul local utilizează informații din toate domeniile de activitate economico-socială.

Complexitatea acțiunilor de amenajare, varietatea metodelor, tehnicilor și instrumentelor utilizate antrenează în fazele de proiectare și realizare un număr mare de specialiști și instituții din domenii diverse. În aceste condiții se pune problema coordonării activității acestor organisme și, respectiv, stabilirea unor responsabilități privind realizarea unor acțiuni. Cel mai frecvent, coordonarea activității de amenajare intră în sfera responsabilităților administrației centrale, naționale, acestea având un rol pasiv în acest sens. Responsabilitatea concretă a acțiunilor de amenajare revine unor organizații de profil precum societăți comerciale, agenți economici, diferite organisme regionale. De asemenea, sunt create unele organisme specializate pentru diferite tipuri de acțiuni care-și încetează activitatea în momentul în care obiectivul a fost atins. Acestea vor avea reprezentanți din toate domeniile. În cazul unor acțiuni mai simple de amenajare, responsabilitatea revine comunității locale și organelor puterii de stat reprezentate de primărie, fiind situația cea mai întâlnită. În ultima vreme, multe dintre acțiunile de amenajare presupun o abordare internațională.

⁸ www.mie.ro

Documentațiile de amenajare a teritoriului sunt următoarele:

- Planul de amenajare a teritoriului național - PATN;
- Planul de amenajare a teritoriului zonal - PATZ;
- Planul de amenajare a teritoriului județean - PATJ.

PATN este suportul dezvoltării complexe și durabile inclusiv al dezvoltării regionale a teritoriului și reprezintă contribuția specifică a țării noastre la dezvoltarea spațiului european și premisa înscrierii în dinamica dezvoltării economico-sociale europene. Are caracter director și fundamentează programele strategice sectoriale pe termen mediu și lung și determină dimensiunile, sensul și prioritățile dezvoltării în cadrul teritoriului României, în acord cu ansamblul cerințelor europene.

Planul de Amenajare a Teritoriului Național – PATN – se elaborează pe secțiuni specializate, care sunt aprobate prin lege de către Parlamentul României.

Prevederile Planului de amenajare a teritoriului național și ale secțiunilor sale devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului care le detaliază. **Secțiunile Planului de amenajare a teritoriului național sunt⁹:**

- ✚ Căi de comunicație;
- ✚ Ape;
- ✚ Zone protejate;
- ✚ Rețeaua de localități;
- ✚ Zone de risc natural;
- ✚ Turismul;
- ✚ Dezvoltarea rurală.

Planul de Amenajare a Teritoriului Zonal-PATZ se întocmește pentru teritorii grupate într-o zonă cu caracteristici comune, geografice, economice sau/și de altă natură, care cuprinde în întregime sau parțial teritoriul administrativ al mai multor unități teritoriale administrative. Acest tip de plan generează politici teritoriale zonale pe probleme concrete de interes comun.

În funcție de teritoriul pentru care se elaborează, Planurile de Amenajare a Teritoriului Zonal se împart în categoriile:

- ✚ Regional;
- ✚ Interjudețean;
- ✚ Interorășenesc;
- ✚ Intercomunal;
- ✚ Periurban;

⁹ Dincă Dragoș, *Dezvoltare și planificare urbană*, suport de curs, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Administrație Publică, Departamentul pentru Învățământ la Distanță, București, 2007, pag. 44

- ✚ Metropolitan (al municipiilor de rangul 1);
- ✚ frontier.

Aceste planuri definesc cadrul de desfășurare a activităților economice și sociale în concordanță cu planurile de amenajare a teritoriului superioare. Pe baza acestor planuri se stabilesc profilul socio-economic și zonarea teritoriului în funcție de posibilitățile de dezvoltare a unităților economice corelate cu disponibilul de forță de muncă, amplasarea construcțiilor, dotărilor și echipărilor, respectând patrimoniul natural, trăsăturile specifice urbanistice și utilizarea rațională a terenurilor în cadrul unei organizări structurale a perimetrului constructibil.

Planul de amenajare a teritoriului județean – PATJ are caracter director și se întocmește pentru teritoriul administrativ al județului și reprezintă expresia spațială a programului de dezvoltare socio-economică a acestuia. PATJ are rol de armonizare a dezvoltării durabile a teritoriului și preia prevederile planurilor de amenajare a teritoriului zonal sau național. Elaborarea acestor planuri este o condiție pentru realizarea Planurilor Urbanistice Generale ale unităților administrative-teritoriale componente. 90% dintre județele țării au planurile de amenajare a teritoriului județean avizate și aprobate conform legii.

Planurile de amenajare a teritoriilor zonale – PATZ - și județene - PATJ - conțin programe de măsuri pe termen scurt, mediu și lung care privesc înlăturarea sau ameliorarea disfuncționalităților și disparităților care se manifestă în acea zonă.

Prevederile Planului de amenajare a teritoriului județean devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului și de urbanism care le detaliază. Fiecare județ trebuie să dețină Planul de amenajare a teritoriului județean și să îl reactualizeze periodic, la 5-10 ani, în funcție de politicile și de programele de dezvoltare ale județului¹⁰.

Politica privind amenajarea teritoriului în România are următoarele obiective:

1. Capacitatea instituțională;
2. Dezvoltarea echilibrată și durabilă a teritoriului național;
3. Dezvoltarea unui sistem integrat de transport și comunicații ca suport pentru formarea și expansiunea sistemului urban de tip policentric;
4. Conservarea și dezvoltarea moștenirii culturale și naturale;
5. Construcții de interes public și locuințe;
6. Creșterea performanței energetice în clădirile de locuit;
7. Reducerea riscului seismic al construcțiilor existente;
8. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii localităților;

¹⁰ Dincă Dragoș, op. cit., pag. 44